

ТОРГІВЕЛЬНІ ОРІЄНТИРИ УКРАЇНИ НА СВІТОВИХ РИНКАХ

Проаналізовано динаміку зовнішньої торгівлі та досліджено особливості торговельних відносин України з країнами СНД та ЄС. Розкривається проблема необхідності участі України в багатьох міжнародних організаціях, викликана транзитним характером її економіки. Це зумовлює необхідність інтеграції нашої країни у світовий економічний простір на паритетних умовах, як засіб захисту від загроз і викликів глобалізаційних процесів.

Ключові слова: зовнішня торгівля, експорт, імпорт, митні союзи, торговельні партнери, регіональна інтеграція.

Постановка проблеми. Зовнішня торгівля України протягом останніх років перебувала під впливом наслідків світової фінансово-економічної кризи через значний рівень відкритості та одночасної уразливості національної економіки, в той час як зміни світових товарних ринків мали негативний вплив на її розвиток.

Україна дуже зацікавлена в сприятливому середовищі, яке б давало легкий доступ до зовнішніх ринків і забезпечувало стабільні торговельні потоки. Членство у Світовій організації торгівлі (СОТ) зробило значний внесок у досягнення цієї мети, забезпечивши певний рівень стабільності та прозорості торговельної політики в Україні та в країнах-партнерах.

Зараз Україна опинилася в унікальній ситуації - «затиснутою» між двома митними союзами, а саме Європейським Союзом та Митним Союзом Росії, Білорусії і Казахстану (РБК МС), який був створений в рамках ЄврАзЕС.

Саме це й обумовлює необхідність дослідження двох ключових варіантів регіональної інтеграції України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасним дослідженням зовнішньоторговельної діяльності України та її місця в системі світових економічних зв'язків присвячено праці відомих науковців. Серед них Є. Бендерський, Т. Вахненко, Б. Губський, Д. Лук'яненко, А. Мазаракі, Т. Мельник, С. Патица, В. Сиденко та ін. Проблема вивчення теоретичних та практичних питань розвитку зовнішньої торгівлі окремих країн та гео економічних регіонів світу присвятили свої праці такі вчені, як: О. Білорус, Ю. Колосова, Ю. Макогон, Т. Орехова, Ю. Пахомов та ін.

Метою статті є всебічне дослідження проблем зовнішньої торговельної діяльності України та визначення основних тенденцій експортно-імпоротної діяльності України на світових ринках.

Основні результати дослідження. Інтеграційні процеси у міжнародній торгівлі та вибір країнами стратегічних партнерів і формування з ними регіональних торговельних угод стають визначальними у забезпеченні економічного росту економік і підвищенні добробуту суспільств. Для розвинутих індустріальних країн Західної Європи у 1980-х рр. та трансформаційних країн Центральної та Східної Європи, що почали з ними інтегруватись наприкінці 20-століття, зовнішня торгівля стала визначальним фактором економічного зростання, що призвело до зміни парадигми їхньої спеціалізації – відбувся якісний перехід торговельної структури від міжсекторних торгових потоків, що пояснювались принципом порівняльної переваги, до інтенсифікації внутрішньосекторних торговельних потоків диференційованих капіталомістких і наукомістких товарів, який базується на виробничій і бізнесовій агломерації, та посилення якісних позицій виробничо-торговельної спеціалізації спільного ринку ЄС. Цей досвід може бути взятий на озброєння Україною при реалізації нею стратегічного плану побудови економічної системи. В сучасних умовах економічний успіх в світовому господарстві немислимий без активної участі країн в міжнародних торговельних зв'язках. Практика показує,

що ще жодній країні не вдалося створити здорову у всіх аспектах економіку, ізолювавшись від глобальної економічної системи. Саме міжнародна торгівля є основною формою зв'язку між товаровиробниками різних країн, формуючи їх економічну взаємозалежність.

16 травня 2008 року Україна стала Членом Світової організації торгівлі. Протокол про приєднання України до Марракеської Угоди про створення Світової організації торгівлі підписано в Женеві 5 лютого 2008 року. 10 квітня 2008 року Верховна Рада України ратифікувала цей Протокол, який набув чинності 16 травня 2008 року.

Світова Організація Торгівлі – це, в першу чергу, правова та інституціональна основа міжнародних багатосторонніх торговельних відносин, основними функціями якої є нагляд за виконанням домовленостей, що є невід'ємною частиною Угоди про створення СОТ; забезпечення швидкого та ефективного вирішення торговельних суперечок між країнами-членами; оцінка їх торговельного потенціалу; співробітництво з іншими міжнародними організаціями та надання технічної допомоги державам, що розвиваються, найменш розвиненим та країнам з перехідною економікою.

СОТ є організацією, яка формує правила торговельно-економічної, інвестиційної, податкової, митної гри на глобальному рівні і суттєво впливає на умови економічного співробітництва в рамках регіональних угруповань.

Країни-учасниці торговельно-економічних блоків, що формують регіональні торговельні угоди (Regional Trade Agreements) в рамках Багатосторонньої торговельної системи СОТ, розуміючи складність і суперечливість сучасної ситуації на світовому ринку, зокрема виклики, що ставить перед ними загострення міжнародної конкуренції, прагнуть відшукати ефективні шляхи для вирішення наявних проблем і протиріч.

На сьогодні українська держава визначила стратегічний курс поглиблення інтеграції у глобальному економічному просторі за двома векторами одночасно – західним і східним. Він полягає у реалізації процесів парафування, підписання та ратифікації угод про зону вільної торгівлі з її основними торговельними партнерами-сусідами – країнами ЄС, ЄАВТ (European Free Trade Association – ЕФТА, до якої входять чотири країни-члени: Республіка Ісландія, Князівство Ліхтенштейн, Королівство Норвегія і Швейцарська Конфедерація) та СНД.

Захист національних економічних інтересів, у тому числі торговельних, - ключова проблема будь-якої країни для становлення розвитку її економіки, входження у світове господарство, активної участі у міжнародному поділі праці. У цих умовах важливим завданням для української комерційної дипломатії та торговельної політики є забезпечення законодавчих, фінансових, політичних та організаційних умов для швидкого просування вітчизняної продукції на зовнішні ринки, конкуренція на яких посилюється з кожним роком. В умовах перманентної політичної кризи ці економічні проблеми не вирішуються, а експорт скоро стане виключно сировинним. Зауважимо, що приблизно 60% ВВП України формується у сфері зовнішньої торгівлі. Тобто залежність України від зовнішніх ринків є значно вищою, ніж багатьох інших країн.

Оборот товарів та послуг як із країнами ЄС, так і країнами СНД постійно зростає. Можна припустити, що тенденції регіональних торговельних відносин між Україною та її основними торговельними партнерами СНД і ЄС - розвиваються подібно. Це можна обґрунтувати (що особливо важливо за наявності регіональних міжнародних економічних організацій, в яких бере участь Україна) відсутністю якихось значних преференцій чи угоди про вільну торгівлю в рамках СНД чи ЄС. Торговельні угоди в рамках СНД не набули чинності, угода про ЄЕП залишається нерозвинутою, а торговельна співпраця з країнами ЄС обмежена наданням лише окремих преференцій в торгівлі з Україною. У зв'язку з цим, для активізації регіонального торговельного співробітництва між Україною і країнами СНД, а також між Україною і країнами ЄС необхідно просуватися у напрямі укладення відповідних угод про вільну торгівлю без обмежень за товарними групами чи видами послуг.

Виходячи з цього, проаналізуємо динаміку участі України в міжнародних економічних відносинах. Для забезпечення власної зовнішньоекономічної діяльності кожна розвинута держава сприяє інтеграції господарства своєї країни у світове господарство. Для цього залучаються існуючі або створюються нові канали доступу до стратегічно важливих видів

сировини та ресурсів. Наприклад, для господарства України такими стратегічними ресурсами є нафта, газ, кольорові метали, ліс, бавовна, каучук, світова науково-технічна інформація тощо. Докладаються зусилля щодо формування експортної бази в тих видах діяльності, продукція яких може виявитися конкурентно здатною на світових ринках. Для того, щоб забезпечити зовнішні умови реалізації національних інтересів, держави вступають у систему двосторонніх або багатосторонніх політичних і економічних міжнародних відносин. Двосторонні відносини активізуються через підписання різноманітних міждержавних угод, а багатосторонні - через участь у роботі міжнародних організацій.

Основними торговельними партнерами України є СНД та країни ЄС. Станом на 2011 рік Україна знаходилася на 22 місці серед торговельних партнерів Європейського Союзу, складаючи 1,1 % від загальних обсягів зовнішньої торгівлі ЄС (на долю РФ припадає 3-є місце і 9,5 % відповідно). З 2010 р. ЄС перемістився з 1-го на 2-е місце серед зовнішньоторговельних партнерів України, він залишається одним з ключових партнерів України (29,6 % у структурі зовнішньої торгівлі України припадає на ЄС, 33 % – на Російську Федерацію) [10].

Згідно із статистичними даними за 2011 рік доля країн ЄС у загальному обсязі торгівлі товарами та послугами України склала 29,62% та зменшилась у порівнянні з аналогічним періодом 2010 року на 0,04 відсоткових пункти. При цьому, доля українського експорту до країн ЄС за згаданий період склалася у розмірі 16,23% та зменшилась у порівнянні з аналогічним періодом минулого року на 9,48 відсоткових пункти. В свою чергу, доля імпорту з країн-членів ЄС за вказаний період складалася у розмірі 32,75% та зменшилась у порівнянні з аналогічним періодом минулого року на 0,67 відсоткових пункти [10].

Експорт товарів та послуг України до розглянутих об'єднань характеризується стабільним збільшенням частки країн СНД при скороченні частки країн ЄС. У 2007 році обсяги експорту до країн СНД перевищили показник країн ЄС, а у кризові 2008-2009 рр. частка країн СНД стабілізувалася, а показник країн ЄС продовжував падіння (див. табл. 1). У 2011 році частка експорту до країн ЄС склала 26,3%, а до країн СНД – 39,4%. Це свідчить про більш сталі економічні зв'язки України з трьома країнами митного союзу, ніж з європейськими партнерами.

Таблиця 1

Український експорт товарів та послуг (млн.дол. США)

Показники	Експорт					
	2006р.	2007р.	2008р.	2009р.	2010р.	2011р.
Усього (товари і послуги)	45873,5	58335,0	78708,6	49294,0	63164,6	82186,4
Країни СНД	15761,0	21753,3	27411,8	17299,5	24350,2	32420,0
Країни ЄС	14359,7	16896,1	22195,8	12519,8	16240,6	21579,8
Товари	38368,0	49296,1	66967,3	39695,7	51405,2	68394,2
Країни СНД	12351,1	18087,0	23166,3	13472,9	18740,6	26177,0
Країни ЄС	12087,9	13916,4	18129,5	9499,3	13051,9	17970,0
Послуги	7505,5	9038,9	11741,3	9598,3	11759,4	13792,2
Країни СНД	3409,9	3666,3	4245,5	3826,6	5609,6	6243,0
Країни ЄС	2271,8	2979,7	4066,3	3020,5	3188,7	3609,8

Таблицю складено на підставі [9]

Відносні показники імпорту України товарів з розглянутих об'єднань нестабільні. До 2008 року спостерігалось скорочення частки країн СНД, потім – різке зростання, що свідчить про значно менше падіння ввозу товарів з цих країн, ніж з інших торговельних партнерів, у тому числі і членів ЄС. Частка країн ЄС з 2006 року зростала, а у 2008-2010 роках значно впала, і показники двох торговельних партнерів майже повернулися до рівня 2006 року, коли розрив між їх частками перевищував 10% (див. табл. 2). У 2011 році частка імпорту до країн ЄС склала 32,8%, а до країн СНД – 43,2%.

Український імпорт товарів та послуг (млн.дол. США)

Показники	Імпорт					
	2006р	2007р	2008р	2009р	2010р	2011р
Усього (товари і послуги)	48758,0	65598,6	92003,3	50606,6	66189,9	88843,4
Країни СНД	20802,7	26269,1	34435,8	20479,8	27637,2	38385,7
Країни ЄС	17988,9	24815,2	32705,2	18434,7	22124,7	29147,8
Товари	45038,6	60618,0	85535,3	45433,1	60742,2	82608,2
Країни СНД	20112,3	25469,3	33377,8	19692,6	26697,4	37212,4
Країни ЄС	16194,6	22218,7	28868,4	15392,7	19101,2	25752,9
Послуги	3719,4	4980,6	6468,0	5173,5	5447,7	6235,2
Країни СНД	690,4	799,8	1058,0	787,2	939,8	1173,3
Країни ЄС	1794,3	2596,5	3836,8	3042,0	3023,5	3394,9

Таблицю складено на підставі [9]

Окрім змін у динаміці зовнішньої торгівлі товарами та послугами та основних її характеристик, відбулися певні зміни й у структурі торгівлі. Незважаючи на те, що основні категорії експорту товарів залишилися незмінними – це товари промислового виробництва, машинне та транспортне обладнання, харчові продукти та живі тварини, нехарчова сировина – їх частки в загальному обсягу експорту дещо змінилися. В імпорті товарів переважають машини та транспортне обладнання, мінеральне паливо (частка якого істотно зменшилась за останні десять років), товари промислового виробництва та хімічної промисловості. Необхідно ще раз вказати на те, що левову частку експорту та імпорту товарів займають товари проміжного споживання.

У структурі зовнішньої торгівлі послугами переважають транспортні послуги, подорожі та фінансові послуги. Необхідно зауважити, що, порівняно з 1998 р., структура зовнішньої торгівлі послугами істотно змінилася. Частка транспортних послуг в експорті послуг зменшилася з 81% в 1998 р. до 45% в 2009 р. через зниження ролі послуг трубопровідного транспорту, а частка імпорту транспортних послуг зросла на фоні збільшення експорту товарів та попиту на його транспортування.

Загальне сальдо зовнішньої торгівлі України товарами та послугами є від'ємним (табл. 3). Але в цій структурі спостерігається додатне сальдо торгівлі послугами в усіх групах країн з незначними винятками (наприклад, у 2009 р. невелике від'ємне значення спостерігали для країн ЄС). У торгівлі послугами географічна концентрація більш виражена, аніж у торгівлі товарами. В імпорті послуг переважають країни ЄС, на які припадає 54,4% імпорту станом на кінець 2011 р. Це пояснюють як істотним товарообігом з країнами ЄС, так і високим попитом на туристичні послуги цих країн. На СНД припадає лише 18,8% всього українського імпорту послуг. Відповідні частки експорту становлять 26,1% та 45,2%, причому частка країн ЄС зменшилась порівняно з 2006 р.

Таблиця 3

Сальдо зовнішньої торгівлі України товарами та послугами (млн. дол. США)

Показники	2006р	2007р	2008р	2009р	2010р	2011р
Усього (товари і послуги)	-2884,5	-7263,6	-13294,7	-1312,6	-3025,3	-6657,0
Країни СНД	-5041,7	-4515,8	-7024,0	-3180,3	-3287,0	-5965,7
Країни ЄС	-3629,2	-7919,1	-10509,4	-5914,9	-5884,1	-7568,0
Товари	-6670,6	-11321,9	-18568,0	-5737,4	-9337,0	-14214,0
Країни СНД	-7761,2	-7382,3	-10211,5	-6219,7	-7956,8	-11035,4
Країни ЄС	-4106,7	-8302,3	-10738,9	-5893,4	-6049,3	-7782,9
Послуги	3786,1	4058,3	5273,3	4424,8	6311,7	7557,0
Країни СНД	2719,5	2866,5	3187,5	3039,4	4669,8	5069,7
Країни ЄС	477,5	383,2	229,5	-21,5	165,2	214,9

Таблицю складено на підставі [9]

Від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі України товарами та послугами протягом 2006-2008 років з країнами ЄС щорічно подвоювалося та склало у 2008 році 10,5 млрд. дол. США. У цей же час від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі України із країнами СНД значно не зростало, а у окремі роки значно зменшувалося. В 2007 році у порівнянні з 2006 роком воно скоротилося на 525,9 млн. дол. США і склало 4515,8 млн. дол. США, у 2008 році знову зросло, але було меншим ніж від'ємне сальдо з країнами ЄС на 3485,4 млн. дол. США.

Україна має значне позитивне сальдо у торгівлі послугами з країнами СНД (у 2008 р. – 3187,5, у 2009 р. – 3039,4 млн. дол. США), що є істотним для покриття дефіциту України в торгівлі товарами із цими країнами. Таким чином, сукупне від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі України товарами та послугами з цими країнами було у 2008-2009 рр. у чотири рази меншим, ніж з країнами ЄС: відповідно 7024,0 проте 10509,4 млн. дол. США та 3180,3 проте 5914,9 млн. дол. США.

Основними статтями українського експорту товарів до країн ЄС в 2007 році згідно даним Держкомстату були чорні метали (25,3%), енергетичні матеріали, нафта та продукти її перегонки (10,5%), руди, шлаки та зола (5,3%), деревина та вироби з неї (4,4%), вироби з чорних металів (3,9%), одяг текстильний (3,9%). На ці групи, що представляють галузі з низьким та середнім рівнем технологій припадає 53,3% експорту України до країн ЄС-27, а частка продукції машинобудування (групи 84-92 згідно УКТЗЕД) становить лише 12,2%. У наступні роки переважання півфабрикатів та сировини стало більш значимим: у 2011 року тільки на дві подібні статті – чорні метали та руди прийшлося 41,1% (відповідно 31,1% та 11%). У той же час, продукція машинобудування є основою експорту України до країн МС, де її частка становить 35,3%. Обсяг експорту продукції машинобудування до цих країн у 2007 році склав 65,1% від загального обсягу експорту цієї продукції до країн світу (у 2005 році відповідно – 48,2%).

У товарному імпорті з країн ЄС в 2007 році переважало механічне обладнання (19,4%), наземні транспортні засоби, крім залізничних (15,1%), електричні машини та устаткування (8,9%), полімерні матеріали, пластмаси (6,8%), фармацевтична продукція (6,2%), папір та картон (4,1%). Основну частину імпорту України з країн МС складають енергоносії (48,2%) та продукція машинобудування (19,3%).

Таким чином, торгівля України з країнами ЄС є нееквівалентною через переважання у вітчизняному експорті напівфабрикатів та товарів з низьким ступенем обробки, а у імпорті – товарів з високим ступенем обробки (у першу чергу продукція машинобудування – 47,6%). Торгівля з країнами СНД, незважаючи на значну частку енергоносіїв у імпорті, є більш збалансованою за товарною структурою. Протягом останніх років взаємна торгівля продукцією машинобудування між Україною та країнами СНД має тенденцію до збільшення, до того ж сальдо цієї торгівлі для України є позитивним (1688,8 млн. дол. США у 2007 році).

Важливо й те, що виробнича кооперація між українськими підприємствами та їхніми партнерами з країн ЄС носить поверхневий міжгалузевий характер, у той час як з партнерами з країн СНД переважно внутрішньогалузева. Це у першу чергу стосується авіакосмічної галузі – єдиної в Україні наукомісткої, що є конкурентоспроможною на світовому ринку. Практично всі проекти у цій сфері виконуються спільно з російськими підприємствами – виробництво літаків "Ан-70", "Ан-140", "Ан-148" та запуск ракетноносіїв українського виробництва з морської платформи "Sea Launch" та космодрому Байконур.

Авіакосмічна техніка це найвагоміша категорія високотехнологічних виробів, що експортуються з України. Основним стабільним ринком її збуту є Російська Федерація: майже 60% експорту цієї продукції у 2009 році. Слід підкреслити, що доля РФ в експорті значно зросла в кризові 2008-2009 роки. Аналогічна ситуація спостерігається й по категорії неелектрична техніка, яка займає друге місце в українському експорті продукції високих технологій. «Така ситуація свідчить, з одного боку, про збереження коопераційних зв'язків між виробниками України та РФ, з іншого – про відсутність задекларованого курсу євроінтеграції» [8].

За експертними оцінками, первинними обмеженнями, що стримують поглиблення торговельних взаємозв'язків України з ЄС, є чинники, які за своїм характером стосуються передусім структурних і технологічних аспектів розвитку української економіки. Серед іншого

називаються: повільність необхідних структурних перетворень, повільне зростання рівня інноваційно-технологічної конкурентоспроможності як вітчизняних виробників, так і країни в цілому, невідповідність продукції європейським стандартам, недоліки стратегічного управління підприємствами [6].

Висновки. Особливістю національних торговельних інтересів України є те, що впродовж всього періоду незалежності України вони змінювалися залежно від домінування певного вектора зовнішньоекономічної політики. Теперішні торговельні інтереси нашої країни різняться від тих, які були визнанні основними ще 10-15 років тому.

Товарообіг України і Європейського Союзу торік становив 29% усієї зовнішньої торгівлі країни (44 млрд дол. США), з Росією — 32,5% (49 млрд дол.). Показники ніби зіставні. Але якщо подивитись уважніше на структуру торгівлі, то побачимо: 2011 року частка готової продукції в українському експорті до країн Митного союзу (Росія, Білорусь, Казахстан) становила 60%, частка сировини — 40%; в українському ж експорті в ЄС сировина становила 82%, а готова продукція — лише 18% [11].

Незважаючи на низку перепон для розвитку торговельних відносин між Україною та ЄС, слід відзначити, що з точки зору експорту ринки Євросоюзу потенційно привабливі, оскільки є найбільшими ринками країн-сусідів України як за розмірами населення, так і за ВВП. Крім того, ці ринки є вимогливішими з точки зору якості та технологічності товарів. Таким чином, зростання частки експорту на них означатиме задоволення дуже високих стандартів попиту, що вимагатиме вдосконалення технологічної та виробничої бази вітчизняної економіки, пошуку механізмів її інноваційного забезпечення.

Крім того, ЄС є значним джерелом інвестицій та інвестиційного імпорту в Україну, необхідних для її технологічної модернізації та економічного розвитку. Отже, посилення і поглиблення співпраці з країнами Європейського Союзу є важливим напрямом політики забезпечення конкурентоспроможності економіки України.

Але необхідно відзначити, що торговельні відносини України з країнами СНД також мають складний та суперечливий характер. Українські експортери не спромоглися забезпечити собі стабільне місце на ринку Співдружності, ефективність зв'язків із більшістю партнерів є невисокою. Але відсутність навіть таких позицій в інших регіонах світу спричиняє збереження пріоритетності СНД як основного напрямку зовнішньоекономічної політики України. Це — найважливіший сектор вивозу вітчизняної продукції та головне джерело отримання товарів так званого критичного імпорту (енергоносії, запасні частини для раніше поставленої техніки тощо), без яких неможливі функціонування національної економіки та підтримка соціальної сфери, навіть в умовах їх скорочення під час кризи.

Підвищення ефективності відносин із СНД та забезпечення альтернативних напрямів співробітництва з іншими регіонами світу є двома взаємопов'язаними найважливішими завданнями зовнішньоекономічної стратегії України.

Найбільшою небезпекою дискусій щодо можливостей приєднання України до Митного союзу із Росією, Білоруссю та Казахстаном чи подальшого просування до підписання угоди про асоціацію та зону вільної торгівлі із ЄС, є те, що ці дискусії є безпредметними, і ніхто не надає чітких розрахунків переваг та ризиків одного чи іншого шляху.

Література:

1. Бураковський І. Зауваження до дискусій навколо СОТ, ЄС та СЕП / І. Бураковський // Національна безпека і оборона. – № 7 (91). – 2007. – С.54-55. – http://www.uceps.org/additional/NSD91_ukr.pdf.
2. Бураковський І. Регіональні торговельні угоди за участю ЄС: уроки для України / Бураковський І., Мовчан В. // Економічний Часопис-XXI №3-4'2005. – <http://www.soskin.info/ea.php?pokazold=20050303&n=3-4&y=2005>.
3. Договір про зону вільної торгівлі СНД від 18.10.2011р. №997_n25. – 2011.
4. Кончин В. І. Регіональні торговельні угоди та Україна: виклик відповідності положенням СОТ / В. І. Кончин // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури : зб. наук. праць: Випуск 20. – К. : НАУ, 2008. – С. 265-280.
5. Місяць Т. В. Торговля України та ЄС під час і після світової кризи / Т. В. Місяць // Економіка і прогнозування. – 2010. – № 3. – С. 49–60.
6. Покришка Д. С. Торговельні відносини України з Європейським Союзом в умовах глобальної

невизначеності / Д. С. Покришка // Стратегічні пріоритети, №1 (22). – 2012 р. – С. 30. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sp/2012_1/018-031.pdf.

7. Програма інтеграції України до ЄС, схвалена Указом Президента України від 15.09.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.customs.gov.ua.

8. Саліхова О. Українським високотехнологічним виробництвам – «табель про ранги» / О. Саліхова, О. Крехівський // Економіст. – 2010. – №6. – С. 24-27.

9. Статистична інформація Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

10. Три роки членства у СОТ: тенденції зовнішньої торгівлі України у посткризовий період. – К. : НІСД, 2011. – 72 с.

11. Extra EU 27. EU bilateral trade and trade with the world. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2011/january/tradoc_147269.pdf.

И. Пенская

ТОРГОВЫЕ ОРИЕНТИРЫ УКРАИНЫ НА МИРОВЫХ РЫНКАХ

Проанализирована динамика внешней торговли и исследованы особенности торговых отношений Украины со странами СНГ и ЕС. Раскрывается проблема необходимости участия Украины во многих международных организациях, вызванная транзитным характером ее экономики. Это предопределяет необходимость интеграции нашей страны в мировое экономическое пространство на паритетных условиях, как средство защиты от угроз и вызовов глобализационных процессов.

Ключевые слова: внешняя торговля, экспорт, импорт, таможенные союзы, торговые партнеры, региональная интеграция.

I. Penskaya I

UKRAINE: TRADE DIRECTIONS IN GLOBAL MARKETPLACE

Summary. Article analyses external trade dynamics and researches specifics of trade relationships between Ukraine, CIS and EU. Revealed the problem of essential need in international organization's membership. It calls out for integration of our country in global economy on parity conditions, as a remedy from the threads of globalization.

Key words: external trade, export, import, customs unions, trade partners, regional integration.

Надійшла до редакції 27.02.2013 р.